

מזג האוויר בישראל

מהו מזג אוויר?

המשמעות ה**יומיומית** של המושג מזג אוויר קשורה לתחושות ולהתנסויות שלנו בסביבה: אם חם או קר, אם יורד גשם וכדומה. המשמעות ה**מדעית** של המושג היא מכלול תופעות כמו: הטמפרטורה, לחות האוויר, עומס החום, עוצמת הרוח ומהירותה, סוגי העננים, סוגי המשקעים וכמותם, וכן תופעות כמו סופות אבק, אובך, ערפל וכפור. מזג אוויר הוא כלל המאפיינים את מצב האטמוספירה במקום ובזמן נתון, בסמוך לפני הקרקע.

ידיעת תחזית מזג אוויר חשובה ביותר לאדם. האנשים העוסקים בחיזוי מזג האוויר נקראים חזאים, שמנתחים את התחזיות שלהם על פי מידע שנאסף בתחנות מטאורולוגיות, תמונות ונתונים שנמדדים בלוויינים.

כיצד נדע מה יהיה מזג האוויר במקום מגורינו בעוד 24 שעות? כדי להיות מסוגלים לחזות את מזג האוויר הצפוי, עלינו לדעת מהו מזג האוויר במקומות רבים בו-זמנית. הסיבה לכך היא העובדה שהאטמוספירה מתנהגת כגוף רציף, ומערכות מזג האוויר נעות ממקום למקום ומושפעות מהרוחות ומהתנאים בדרכן. לדוגמה, שקעים שנוצרים בהם עננים הממטירים בארצנו גשמים עזים מגיעים בדרך כלל מן המערב, ואנו יכולים לראותם במפות עוד בהיותם באזור איטליה ולצפות מתי יגיעו לחופינו. חמסינים משתוללים הנישאים ברוחות הדרומיות מאפריקה מתחילים את דרכם מיראקל, והתחזית יכולה לקבוע את מועד הגעתם.

ברור לפיכך שצריך מדידות במקומות רבים ומרוחקים זה מזה, לעתים במדינות שונות או ביבשות שונות. לשם כך נקבעה שפה אחידה, שמשמשת לדיווח על מזג האוויר בכל העולם.

מדי יום מבוצעות תצפיות מטאורולוגיות בשעות קבועות בכל העולם. אלפי אנשים יוצאים בדיוק באותו רגע ומודדים את כל הפרמטרים שמנינו באמצעות מכשירים. באזורים מרוחקים ישנן תחנות אוטומטיות ממוחשבות הפועלות ללא מגע יד אדם ומדווחות על תוצאות התצפית. המדידות נערכות גם באמצעות בלונים, המודדים את מצב האטמוספירה לא רק סמוך לפני הקרקע, אלא בשכבות גבוהות יותר.

מאוסף התצפיות באזורים נרחבים המוזרמות למרכזים בין לאומיים, בונים החזאים מפות סינופטיות: אלה הן מפות המתארות את מצב האטמוספירה, ועל פיהן אפשר לקבוע את כיוון הרוחות ולחזות את התנהגותן של מערכות מזג האוויר בימים הקרובים. המפה הסינופטית מציגה את מצב הלץ הברומטרי (לחץ האוויר) באטמוספירה. שקע ברומטרי הוא מצב של לחץ אוויר נמוך, הגורם להתכנסות רוח בכיוונו, לעליית האוויר כלפי מעלה וליצירת עננים. ואילו ברמה ברומטרית לחץ אוויר גבוה, האוויר זורם ממנו לכל הכיוונים וכתוצאה מכך יורד אוויר כלפי מטה והשמים בהירים.

ימי שוויון וימי היפוך

אורך היום הוא גורם משתנה במהלך השנה. כל יום נתון יהיה קצר יותר או ארוך יותר מהיום שלפניו.

ימי השוויון הם ימים שבהם אורך היום זהה לאורך הלילה בכל מקום על פני כדור הארץ. ימי השוויון חלים ב-21 במרץ וב-23 בספטמבר.

בחצי הכדור הצפוני (שגם ישראל נמצאת בו), מיום השוויון האביבי והלאה במהלך האביב והקיץ, הימים הולכים ומתארכים. ואילו מיום השוויון הסתווי, הימים הולכים ומתקצרים בחצי הכדור הצפוני.

ימי ההיפוך הם ימים שבהם קיים ההבדל המרבי בין אורך היום לבין אורך הלילה. יום ההיפוך הקיצי חל ב-21 ביוני, זהו היום הארוך ביותר בשנה (בחצי הכדור הצפוני; באותו הזמן בחצי הכדור הדרומי חורף) וממנו והלאה הימים מתקצרים. יום ההיפוך החורפי חל ב-22 בדצמבר, זהו היום הקצר ביותר בשנה (בחצי הכדור הצפוני) וממנו והלאה הימים מתארכים.

מזג אוויר בקיץ

עונת הקיץ היא אחת מארבע עונות השנה, והחמה שביניהן. הקיץ בישראל מאופיין באקלים חם ולח במישור החוף והשפלה, ובאקלים חם ויבש יותר בהרים ובעמקים הפנימיים. גשם (או כל משקע אחר) בקיץ הוא נדיר מאוד, בעיקר בהרים. בחוף, לעתים רחוקות, קורה ומטפטף מעט בשעות הבוקר, אולם בדרך כלל אין זו כמות מדידה.

שתי מערכות מזג אוויר משפיעות על הקיץ בישראל: האחת היא האפיק הפרסי, העובר דרך המפרץ הפרסי ומגיע עד לים התיכון. אפיק זה גורם לרוחות צפון מערביות בישראל המביאות ללחות רבה באזור החוף. רמה סובטרופית נוספת מונעת התפתחות של עננות. לעתים, כאשר רמה זו מתגברת, האפיק הפרסי נחלש ונוצר מצב של שרב. הטמפרטורות בהרים עולות ובחוף מתגברת הלחות.

מזג האוויר בסתיו

הסתיו מציין את המעבר בין הקיץ לחורף ולכן מכונה עונת מעבר. הסתיו הישראלי מאופיין בהפכפכות ובשינויים קיצוניים במזג האוויר במרווחים של שעות בודדות. יתכנו ימים שרביים לצד ימים גשומים מלווים בסופות רעמים וברקים. הסתיו קשה לחיזוי. במהלך הסתיו משפיעה על ישראל מערכת שנקראת אפיק ים סוף אשר גורמת לימי שרב וגם לימים גשומים. בנוסף, יכולים להופיע בסתיו שקעים קפריסאיים המביאים גשם וירידה בטמפרטורה.

מזג האוויר בחורף

עונת החורף בישראל היא העשירה ביותר במשקעים. מרבית המשקעים יורדים בצורת גשם, חלקם יורד כברד. השלג יורד לעיתים נדירות יותר, בעיקר בהרים שגובהם מעל ל-900 מטרים. הר החרמון הוא המקום היחידי בישראל בו יורד שלג לעיתים תכופות במשך החורף. בחורף נסוגה הרמה הסובטרופית דרומה ומתאפשרת חדירה של אוויר קר בשכבות השונות של האטמוספירה. אוויר קר ולח חודר לאזורנו מאירופה הצפונית ומוריד משקעים באזורנו.

מזג האוויר באביב

באביב חל המעבר מהחורף לקיץ. באביב הטמפרטורה עולה וימי הגשמים מתמעטים. שתי מערכות אקלימיות משפיעות על מזג האוויר: האחת, שקע שרבי המגיע מצפון אפריקה המאופיין בחזית חמה. וכן, אפיק ים סופי גורם ליצירה של סופות רעמים וברקים. שקעים שרביים גורמים למזג אוויר הפכך ביותר. את האביב מאפיינים גלי חום המלווים באובך ובאבק רב. ימים שרב אלו נשברים בחדות ומלווים בסופות רעמים וגשם.